1. Pojam organizacije

Organizacija je povezivanje delova u celinu radi celishodnog funkcionisanja celine. Kao sistem, organizacija je konpozicija prirodnih ili prirodnih i tehničkih elemenata, koja funkcioniše radi ostvarenja određenih ciljeva. Karakteristike

organizacije kao sistema su sledeće: organizacija je ljudska tvorevina, svrsishodan sistem sastevljen od prirodnih ili tehničkih elementa, pri čemu je čovek kao prirodni nužan element sistema, koji je sistemu odredio pravila.

2. Savremeni oblici organizacije

Vertikalna i horizontalna organizacija - Dosad su organizacije imale "uži raspon kontrole" i "dublju organizacionu piramidu", za razliku od najnovijih trendova kojima pogoduju informatička preduzeća, prema kjima su organizacije sve "pliće" i sa širim rasponom kontrole. Kod horizontalne organizacije nema klasične hijerarhije, već postoje timovi odgovorni za pojedine poslove.

Bazirana organizacija - Velika perduzeća u budućnosti će imati manji broj nivoa u organizaciji, tj. iamće "pliću" organizaciju i manje menadžera.

Drugi pogled na oraganizaciju budućnosti baziran je na promeni vrednosti, a to je **meta noik**
organizacija. Ona stavlja težišta na organizacioni razvoj, a u okviru toga na organizacioni dizajn.

Automatizovana organizacija – T aće se organizacija sastojati od malih radnih jedinica, kao i vezama sa sistemom pomoću kompjuterskih i komunikacionih veza. Te jedinice neće biti veće od nekoliko stotina ljudi i biće puno efikasnije od velikih jedinica.

2.1. T-oblik organizacije

Informatička tehnologija omogućila je stvaranje T oblik organizacije odnosno tehnološki uslovljene organizacije. T oblik organizacije uz podršku informatičke tehnologije ne predstavlja neku novu organizacionu strukturu, već samo putem međusobnog umražavanja i povezivanja organizacija čini neke oblke organizacije aktivnijim od drugih.

2.2. Virtuelna organizacija

To bi u doslovnom prevodu značilo prividna organizacija odnosno zamena za stvarnost. Virtuelna organizacija nie stvarna organizacija. Ona nema svoju strukturu, zbog čega se i govori o virtuelnoj organizaciji , a ne o virtielonoj organizacionoj strukturi. Virtuelna organizacija je ne hijerarhijaska organizacija nezavisnih konpanija koje nezavisno odlučuju o ulasku u mrežu virtuelne organizacije sa drugim konpanijama.

2.3. Mrežna organizacija

Ona predstavlja novi oblik organizacije koji je u najužoj vezi sa virtuelnom organizacijom. Mreža predstavlja oblik virtuelne organizacije odnosno ona pšokazuje način povezivanja u virtuelnoj organizaciji. Mražna organizacija javlja se kao odgovor na sve složenije uslove poslovanja i sve veću brzinu promena u poslovanju.

2.4. Izvrnuta organizacija

Ova organizacija predstavlja jedan od oblika nehijerarhijske organizacije. Ovaj naziv ne treba doslovno shvatiti, već kao izraz koji objašnjava oblk promena u pravcu decentralizovane i nehujerarhijske organzacije. Ovakav oblik organizacije nije moguće svuda primeniti.

2.5. Organizacija paukove mreže

To je jedan od oblika mrežne organizacije. Za razliku od klasičnih mrežnih organizacija, organizacija paukove mreže nije stalna organizacija, već je ad hos organizacia pa se može izjednačiti sa projektnom odnosno timskom organizacijom.

2.6. Timska organizacija

Ona predstavlja jedan od načina novog pristupa dizajniranju organizacije. Centralno mesto u timskoj organizaciji imaju timovi, čijim se formiranjem klasične, funkcionalne ili divizijske strukture unosi dinamika u organizaciju. Govoreći o timskoj organizaciji u kontekstu organizacione strukture ne mislimo na timove u opšetm smislu reči, već konkretno na organizacije , u kojima dominira timski rad.

2.7. Front/Back organizacija

U ovom modelu organizacije organizacija prve linije izvršena po jednom načelu strukturiranja organizacionih jedinica, najčešće prema potrošačima, tržištima, odnosno prema geografskom obeležju, dok je druga dimenzija organizacije pozadina organizovana po nekom drugom načelu, najčešće prema proizvodima ili uslugama odnosno tehnologiji. Front/Back

hibridna organizacija je, kombinacija tržišne i proizvodne strukture. Ta se struktura sastoji iz prednjeg dela koji je usmeren na tržišne segmente i/ili na geografska područja i od zadnjeg dela koji se usmerava na proizvode i na tehnologiju.

2.8. Ameba organizacija

Ameba organizacija predstavlja organizaciju koja se bazira na autonomiji, fleksibilnosti i suupravljanju od strane zaposlenih u organizaciji. Ameba organizacije su bez hijerarhije pa se može reći da su one jednog nivoa organizacije.

2. 9. Fraktalna organizacija

Fraktalna organizacija znači da se divizije kao relativno autonomne i tržišno orijentirane oranizacione jedinice mogu nazvati i fraktalima, ali i obrnuto, fraktale je moguće nazivati divizijama. Fraktalna je organizacije decentralizovani oblik organizacije koju karakterišu jasno definisani ciljevi kao i velika autonomija dela, ali i integritet celine.

2.10. Klaster organizacija

Klaster organizacija je takođe jedan od oblika divizione strukture koji se koristi u onim organizacijama koje istovremeno upotrebljavaju veći broj različitih strategija. S obzirom da klaster znači grozd, hrpu, gomilu, mnoštvo itd. pod klasterisanjem se podrazumeva gomilanje nečega na hrpu, po određenim načelima formiranja klastera.

2.11. Heterarhija (horizontalne strukture)

Heterarhija (Heterarchy) je oblik organizacione strukture preduzeća koja se, za razliku od tradicionalne organizacije sastoji od više centara. Heterarhija je po svojoj suštini decentralizovana organizacija s većim ili manjim brojem jednakopravnih organizacionih jedinica od kojih svaka jedinica ima zavidni nivo autonomije.

2.12. Hipertekst organizacija

Hipertekst organizacija je organizacija povezanih polja, koja se zasniva na poslovnim sistemima, projektantskim timovima i znanju. Centralno mesto u toj organizaciji ima sloj poslovnih sistema koji ima klasičnu hijerarhijsku strukturu. Najviši sloj je iznad sloja poslovnih sistema, sloj projektantskih timova koji su strukturisani nehijerarhijski, a bave se aktivnostima zasnovanim na znanju za razvoj novih proizvoda. Na najnižem je nivou sloj zasnovan na znanju, koji generiše znanje potrebno za ova gornja dva sloja.

2.13. Organizacija bez granica

Organizaciona struktura ove nefromalne i matrične organizacije usmerena je ka kupcu i ona povećava konkurentsku snagu i poboljšava mogućnost usavršavanja zaposlenih radnika. Ova organizacija podrazumeva da se uklone veštačke granice između različitih stručnih kategorija u proizvodnji i poslovanju.

3. SISTEMI I NJIHOVE KARAKTERISTIKE

3.1. Pojam sistema

Savremena nauka o sistema pod pojmom "sistem" podrazumeva svaku materijalnu ili duhovnu celinu sastavljenu od delova sa sledećim obeležjima: red, odnosno poredak, postojanost reda, složenost reda, adaptabilnost reda.

Tri osnovne grupe sistema su: 1) prirodne, 2) tehničke i 3) organizacione. U prvu grupu razvrstan je veliki broj sistema kod kojih je uočena visoka preciznost odnosa između pojave uzroka i pojave posledica u njihovoj dinamici. Drugu grupu sistema čini velika grupa sistema koja se isto kao i prethodna grupa prirodnih sistema ponaša po prirodnim zakonima, ali uz određene uslove i predpostavke. Treću grupu čine organizacioni sistemi. Oni obuhvataju sve

umne, materijalne i moralne tekovine koje je čovek stvorio i podredio svojoj ličnosti od početka svog svesnog delovanja pa do današnjeg dana.

3.2. Organizacioni sistemi

Organizacioni sistemi su sistemi cilja. Izvan cilja nema organizacionih sistema. Kao delo čovekovo, organizacioni sistem je komponovan bilo od prirodnih, bilo

od tehničkih sistema, a najčešće i od jednih i od drugih. Čovek kao element

organizacionih sistema jeste jedno od njegovih bitnih obeležja. Bez tog obeležja nema

organizacionog sistema. Principi konstitucije i principi ponašanja sistema su jedno od

bitnih obeležja organizacionih sistema.Ti principi predstavljaju pravila kojima se oni

usmeravaju prema svom cilju. Iz prethodnih konstatacija i stavova prizilazi jedno dalje

bitno obeležje organizacionih sistema, a to je obeležje da on mora uvek da ima svoj

upravljački podsistem.

4. OPŠTE KARAKTERISTIKE SISTEMA

4.1. Složenost sistema

Složenost sistema javlja se kod skoro svih sistema – prirodnih, tehničkih i organizacionih. Pri tome se najčešće polazi od dva osnovna kriterijuma:

1. Struktura sistema, koja se u prvom redu sagledava u broju elemenata u sistemu, odnosno od mase tih elemenata.

2. Upravljački impulsi su drugi kriterijum složenosti: ukoliko je upravljaču – čoveku kao tvorcu organizacionog sistema potrebno da učini više upravljačkih impulsa za usmeravanje aktivnosti sistema u željenom pravcu, sistem je "složeniji", utoliko je teže njime upravljati.

3. Pored kriterijuma o broju elemenata sistema i kriterijuma upravljačkih impulsa, za

određivanje stepena složenosti sistema potrebno je uzeti i kriterijum principijelnih i neprincipijelnih rešenja.

4.2. Determinisanost sistema

Determinante svakog sistema su njegovi elementi i pravila njegovog ponašanja. Sistem kod koga su poznati i elementi i pravila ponašanja jeste determinisani sistem.

4.3. Zatvoreni i otvoreni sistemi

Sistem je zatvoren kad između njega i njegovog okruženja ne postoji razmena mase, energije i inflacije. On sam sobom upravlja. A da bi to mogao, njegova funkcija upravljanja je automatizovana. Kod otvorenih sistema sačuvani su kanali razmene informacija, mase i energije između njega i njegovog okruženja.

5.ORGANIZACIJA PREDUZEĆA

Principi organizacija preduzeća su kriterijumi i pravila od bitnog značaja za postojanje i funkcionisanje preduzeća u procesu društvene reprodukcije. Formulisanje principa organizacije preduzeća uslovljeno je, s jedne strane, razvojem i komplikovanjem organizacije savremenog preduzeća i, s druge strane, pojavom i razvojem organizacionih nauka. Svi principi, u krajnjoj liniji, mogu se svesti na principe organizacije kolektivnog rada (1), funkcionisanja preduzeća (2) i razvoja ekonomije preduzeća (3).

6.ORGANIZACIONA EFIKASNOST

U strogo organizacionom smislu, merilo uspeha internog sistema, strukture i procesa. U literaturi se najčešće govori o opštoj ekonomskoj efikasnosti i efikasnosti organizacije.

II Proizvodnja u preduzeću

1.□□□□□□ PROIZVODNJA

To je ekonomska aktivnost u kojoj proizvođač, koristeći sredstva za rad,predmete prirode ili proizvode ranijeg ljudskog rada prerađuje u nove proizvode, čime jedne upotrebne kvalitete, menja u druge upotrebne kvalitete koji su potrebniji bilo samom proizvođaču, bilo društvu. Proizvodnja predstavlja jednu od 4 faze ukupne društvene reprodukcije: proizvodnja, razmena, raspodela i potrošnja.

1.1□□□□□ Ciljevi preduzeća

U najopštijem smislu buduća stanja ili rezultati koji se žele ostvariti organiziovanom akcijom kolektiva ili pojedinca. Ciljevi preduzeća se javljaju kao zadovoljenje odereñene, pozitivne, potrebe, jer ako ne znamo ciljeve, svi putevi su dobri.

1.2. Proizvodnja

To je večiti proces prisvajanja, prerade i oblikovanja predmeta prirode koji vrši čovek da bi obezbedio materijalne uslove života i na taj način zadovoljio potrebe pojedinca, društvenih gupa ili širih zajednica. Svaki proces proizvodnje ima društveni i tehnički karakter. Svaki oblik proizvodnje, ima neke opšte karakteristike, obeležja i zajednička svojstva. U užem značenju proizvodnja je proces proizvodne aktivnosti u kome se direktno ostvaruje proces trošenja rada. Proizvodnja u širem smislu je jedinstvo osnovnih momenata privredne aktivnosti društva.

2. PROIZVODNA USLUGA

To je varijanta proizvodnje u kojoj proizvođač ne proizvodi materijalnu robu, već svojim radom vrši određene usluge kupcu. S obzirom da je takva usluga predmet robno-novčanih transakcija, ona se tim transakcijama ponaša kao roba koja dobija svoju tržišnu cenu. Specifičnost joj je u tome što se kupoprodajni odnos između izvršioca i korisnika usluga zaključuje pre nego što je usluga proizvedena.

3. CENA PROIZVODNJE

Cene proizvodnje obuhvataju troškove proizvodnje i "zagarantovani" prinos na predujmljeni kapital. Cene proizvodnje garantuju akumulaciju kapitala kao neophodnu predpostavku rasta i razvoja ekonomskog sistema.

4. FUNKCIJA PROIZVODNJE

Opšti oblik funkcije proizvodnje je: $P=F(q1,q2,...,q_n)$

gdeje : P – obim proizvodnje

$q1,q2,...,q_n$ – odgovarajući faktori

4.1. Proizvodni proces

On pr3edstavlja transformaciju materijala u gotove proizvode. Tarnsformacija materijala predstavlja uređeni skup proizvodnih aktivnosti koje omogućavaju izradu proizvoda određenih osobina. Da bi se ostvario taj ciklus potrebno je obezbediti tokove ulaznih , polaznih materijala i tokove izlaznih produkata različitog inteziteta.

Proizvodnja kao funkcionalna sredina predstavlja skup radnih aktivnosti koje obezbeđuju realizaciju predviđenog programa rada u proizvodnom procesu.

Proizvodnja kao organizaciona celina predstavlja urezni skup proizvodnih i drugih podsistema koji se u svakom momentu može aktivirati sa ciljem funkcionisanja proizvodnog procesa.

4.2. Cilj proizvodnje

Cilj svake proizvodnje svodi se na to da proizvodi adekvatan proizvod, standardom određenog kvaliteta, uz minimalne troškove proizvodnje i u predviđenom vremenu. Ciljevi odereduju organizaciju, a ne obrnuto.

5. PROIZVODNI MENADŽMENT

Proizvodni menadžment znači upravljane (planiranje-organizovanje-koordinacija kontrole).

5.1. Osnovni principi proizvodnje

PRINCIP 1: Nije problem proizvesti već prodati. Međutim, veliki je problem proizvesti: kvalitetno, brzo i uz što niže troškove.

PRINCIP 2: Konkurencija se pobeđuje "oružjem": kvalitet, cena, rok.

PRINCIP 3: I u trenutku najvećih poslovnih rezultata postojećeg programa proizvodnja treba imati jasno koncipiran novi program proizvodnje.

PRINCIP 4: Plan nije ništa a planiranje je sve.

PRINCIP 5: U proizvodnji se samo na proizvodnim radnim mestima stvara nova vrednost, sve ostalo je utrošak.

PRINCIP 6: Treba predupredi grešku (poka yoke).

PRINCIP 7: Procese i tokove vremenski i količinski dobro isplanirati, da se sve odvija na vreme: just in time.

PRINCIP 9: Ne treba proizvoditi ni velike ni male serije, već optimalne.

PRINCIP 10: Radnike ne treba odpuštati, već motivisati, a otpuštati samo one koje nije moguće motivisati.

PRINCIP 11: Kvalitet proizvoda se može povećati samo povećanjem kvaliteta organizovanja odnosno nivoa organizovanosti.

PRINCIP 12: Ako su ideja, brza odluka i rizik osnovne odrednice glavnog menadžmenta, onda su: adekvatan uvid u postojeća stanja brza i tačna identifikacija uzoraka poremećaja i efikasna organizacija korekcije postojećeg ka željenom stanju osnovne odrednice menadžera u proizvodnji.

PRINCIP 13: Poštovati svaku ideju, a sprovoditi samo dobre.

PRINCIP 14: Dobri kadrovi mogu nadomestiti loš plan, ali nikakav plan ne može nadomestiti loše kadrove.

5.2. Problemi i metode proizvodnog menadžmenta

5.3. Upravljanje proizvodnim sistemima

Obekat na koji deluju upravljačke jačine, odnosno vektar upravljanja predstavlja objekat upravljanja. Više upravljačkih veština čine vektar upravljanja. Sistem koji svojim radom ostvaruje upravljačke veličine, odnosno sistem čije su sve izlazne veličine upravljačke veličine je upravljački sistem. Sistem sastavljen iz objekta i upravljačkog sistema a koje povezuje vekat upravljanja je sistem upravljanja. Proces koji se odvija u sistemu upravljanja, a čiji je zadatak da se ostvari željeno dinamičko ponašanje objekta, je proces upravljanja.

6.PROIZVODNI SISTEM

Proizvodnja je ekonomska aktivnost u kojoj proizvođač koristi sredstva za rad, predmete prirode, ili proizvode radnijeg ljudskog rada, prerađuje nove proizvode, koji nisu potrebni, ili su manje potrebni, menja u druge upotrebne kvalitete, koji su potrebniji bilo samom proizvođaču, bilo društvu.Proizvodnja predstavlja jednu od 4 faze ukupne društvene reprodukcije: proizvodnja, razmena, raspodela i potrošnja.

6.1. Delatnosti proizvodnog sistema

6.1.1. Primarna delatnost

U primarnu delatnost spada obrada zemljišta i dobijanja sirovina iz proizvoda, koji se koriste za ljudske potrebe, najčešće za ishranu ljudi, životinja i drugih organizama.

6.1.2. Sekundarna delatnost

U nju spada obrada svih oblika minerala koji se koriste u industrijskoj proizvodnji, da bi se izgradile: mašine, oprema i uređaji, koji bi imali za cilj da skrate vreme primarne proizvodnje i da zadovolje ljudske potrebe.

6.1.3. Tercijalna delatnost

Tercijalna delatnost koja obuhvata usluge, je u najvećoj ekspanziji zadnjih godina ovog veka. Ovo se odnosi na turizam, ugostiteljstvo, zanatske usluge i druge vrste usluga.

6.2. Poslovanje proizvodnog sistema

Svaki proizvodni sistem ima svoje poslovanje, koje omogućuje da opstane na tržištu. Težnja je da se ostvari "min-max" metoda,a to govori da treba organizovati takav proces proizvodnje, koji će doneti maksimalnu dobit, kroz minimalna ulaganja.

III. STRUKTURA PROIZVODNO-POSLOVNIH SISTEMA

1.□□□□□□ POSLOVNI SISTEM

Pod pojmom poslovnog sistema podrazumevamo skup proizvodnih, ekonomskih i

društvenih podsistema i elemenata koji povezuju bližu i dalju okolinu sa proizvodnim sistemima. Poslovni sistem je veoma složen i jedinstven dinamički sistem koji se ponaša u skladu sa zahtevima okoline.

2.□□□□□□ PROIZVODNI SISTEM

Proizvodni sistem predstavlja skup složenih faktora koji uslovljavaju dobijanje

gotovog proizvoda. Ukupan proces rada proizvodnog sistema nazivamo proizvodni proces. Proizvodni sistemi predstavljaju skup osnovnih tehnoloških sistema i ostalih tehnički određenih informacija i energetskih struktura organizovanih tako da obezbeđuju funkciju cilja, tj. ostvarenje planiranih proizvodnih efekata.

3.□□□□□□ TEHNOLOŠKI SISTEM

Pod njim podrazumevamo deo proizvodnog procesa koji je neophodno vezan za

redosled i način rešenja radnih operacija neophodnih za transformaciju ulaznihsirovina u izlazne veličine. To znači da je tehnološki sistem, podsistem proizvodnog sistema.

4.□□□□□□ OBRADNI SISTEM

Obradni sistem je podsistem tehnološkog sistema. On predstavlja sistem koji

izvodi određenu operaciju obrade, a sastoji od: upravljanja, rada i kontrole.

5.□□□□□□ PROMENA RADA SISTEMA

Proizvodni sistem se sastoji iz skupa elemenata koji u okviru proizvodnog procesa

ulazne veličine pretvara, u izlazne veličine sa ciljem stvaranja uporednih vrednosti.

Rad proizvodnog sistema predstavili smo dejstvom tehnoloških postupaka i postupaka ljudskog rada na predmet rada koji rezultira novim proizvodima u cilju zadovoljavanja ljudskih potreba.

IV. PROIZVOD

1.□□□□□□ PROIZVOD

Proizvod predstavlja neposredan materijalni rezultat procesa rada proizvodnih

sistema. Proizvod je roba određenih kvaliteta koji svoju vrednost potvrđujuje tražnjom na tržištu.Proizvoditi adekvatan proizvod po zahtevu i na vreme, uz najmanje troškove i maksimalno dobar kvalitet.

2.□□□□□□□ PROCES RAZVOJA PROIZVODA

Sledeće faze kao ključna područja analize koja treba da obuhvati postupak uspešne

transformacije ideje u firmi novog proizvoda: stvaranja ideja, prealiminarno sortiranje ideja, ekonomska kriza, razvoj proizvoda, tržišno testiranje i komercijalizacija.

3.□□□□□□□ RAZVOJ PROIZVODA

3.1.□□□□□□□□□□□□□□Otkriće i razvoj proizvoda

3.1.1. Istraživanja u oblasti razvoja i poboljšanja proizvoda

Istraživačko-razvojni proces uvek ima jasno određen cilj, a to je rešavanje jednog

ili grupe problema. Zbog sve izraženije dinamike savremeno naučno-tehnološkog progresa, problemi razvoja novih i poboljašnja postojećih proizvoda, kao i razvoja i poboljšanja tehnologija dobijaju izuzetno veliki značaj.

3.1.2. Osnovni problemi

Proučavanje prakse pokazuje da je razvijanje novih i poboljšanje postojećih

proizvoda uvek vezano sa većim ili manjim rizikom:

- najveći broj ideja o novim proizvodima nikada nije ostvaren, niti su zamišljeni proizvodi stigli do tržišta,

- mnogi proizvodi koji su stigli do tržišta pokazali su se kao neuspešni

- proizvodi koje je tržište prihvatilo brzo su prestali da budu atraktivni.

3.1.3. Životni ciklus proizvoda i poslovni rizik

Životni ciklus novog proizvoda obuhvata sledeće faze: uvođenje na tržište, porast

plasmana, zrelost, zasićenost i opadanje.

3.1.4. Analiza istraživačko-razvojnog procesa razvoja proizvoda

U opštem slučaju, istraživačko-razvojni proces počinje rađanjem ideja o rešenju

nekog problema bilo putem primene nekog većeg poznatog ili novog naučnog otkrića, bilo putem primene nekog iskustva koje je ili nije već korišćeno. Opis istraživačko-razvojnog

procesa može se podeliti na sledeće faze: rađanje ideja, selekcija ideja, razvoj ideja, ispitivanje tržišta, komercijalizacija, plasman ili tržišna realizacija.

3.1.5. Rađanje ideja

Ideje o novim proizvodima mogu poticati od ljudi koji imaju smisla za inivaciju.

Proces stvaranja ideje da bi neko novo naučno otkriće ili tehnološko dostignuće moglo da se iskoristi za stvaranje novog proizvoda ili da se novom konbinacijom već poznatih otkrića i tehnoloških dostignuća može dobiti novi proizvord bolji od postojećih. Ovim putem stvaraju se ideje koji dobro poznaju oblast o kojoj se radi. To mogu biti naučni radnici, inženjeri, rukovodioci i radnici.

3.1.6. Selekcija ideja

Relativno veliki broj ideja inplicira njihovu selekciju, jer ni najbogatije

organizacije, čak i kada bi bile u stanj da razvijaju sve prikupljene ideje, ne bi smele to da čine, sa obzirom na rizik. Selekcija prikupljenih ideja predstavlja put koji obezbeđuje da se izaberu najbolje.

3.1.7. Ispitivanje tržišta

Tržišni podaci predstavljaju samo osnovu za formulisanje prognoza o uspehu

budućeg proizvoda. Sva ispitivanja tržišta i podaci koji se tomprilikom prikupe ne odnose se direktno na novi budući proizvod, jer on još nepostoji, već se odnose na potrebe i želje, funkcije, ukus i dr. , kupaca za kojse predpostavlja da bi mogli biti kupci novog proizvoda. U tom cilju se vrlo dobro mogu koristiti i podaci o sličnim proizvodima konkurencije, koje bi novi proizvod trebalo da potisne na tržištu.

3.1.8. Komercijalizacija

Faza komercijalizacije obuhvata sve etape životnog ciklusa proizvoda: uvođenje,

porast, zrelost, zasićenost i opadanje. Uvođenje novog proizvoda na tržište obuhvata niz aktivnosti koje preduzeće mora izvršiti da bi movi proizvod već na prvom koraku obezbedio uslove za dalje povećanje prodaje. U tu svrhu preduzeće mora preduzeti odgovarajuće korake u pogledu reklame i pripreme osobla za prodajne mreže.

4.□□□□□□ UČEŠĆE NOVIH PROIZVODA U PROGRAMU PROIZVODNJE

Pod pojmom novi proizvod podrazumeva se onaj proizvod koji se prvi put javlja

u proizvodnom programu preduzeća. U vođenje novih proizvoda u proizvodni program je sve češća pojava, a rezultat je razvoj tržišta.

4.1.□□□□□□□□□□□□□Skraćivanje vremena razvoja u uvođenju novog proizvoda

Naučna saznanja se svakim danom udvostručuju. Novi prizvodi imaju mogućnost

bržeg razvoja i uvođenja na tržište. Rizik ,neuspeh radne organizacije pri lansiranju novog proizvoda ostaje visok. Zbog toga su mnoge organizacije uspostavile neke oblike procesa struktuiranja prizvodnog razvoja sa objektom obezbeđenja da su samo uspešni novi proizvodi predstavljeni na tržištu.

5. ORGANIZOVANJE PROCESA PROIZVODNJE

Savremena proizvodnja prati razvoj nauke i primenu savremenih metoda upravljanja. Ovde je od velikog značaja kreativna uloga čoveka, koji svojim znanjem i sposobnostima, a uz pomoć savremene tehnologije kreira rad u procesu proizvodnje. Savremena proizvodnja traži potpuno razumevanje događaja, postupaka promene stanja, uticaja okoline i postupaka upravljanja. Ovo razumevanje omogućava novi prilaz u oblikovanju progarma proizvodnje, prilazu tržištu, traženje racionalnih rešenja. Umesto ponude razvijenih proizvoda na tržištu, dolazi do sistematskih istraživanja tržišta i na toj osnovi razvoja novih proizvoda.

6. RAZVOJ PROIZVODNOG PROCESA

Proizvodni sistemi su složeni sistemi dinamičkog karaktera. Njihov osnovni cilj

je stvaranje novih proizvoda koji zadovoljavaju potrebe pojedinca i društva u celini. Uslov opstanka proizvodnog sistema, u tržišnim uslovima predviđanja je njegovo neprekidno usavršavanje i razvoj. Taj trend zahteva kontinuitet u ulaganju u proizvodnju čoji se efekti moraju vrifikovati završetkom svakog ciklusa, a upotreblena sredstva vrate ponovo u proizvodnju u punom iznosu. Tako proces prizvodnje postaje proces reprodukcije.

V. ORGANIZACIJA PROIZVODNJE

1. ORGANIZACIJA PROIZVODNJE

Organizacija proizvodnje u užem smislu je aktivnost organizovanja tehnološkog

procesa od početka do prve do završetka poslednje proizvodne operacije, koja obuhvata: organizaciju radnih mesta; organizaciju odnosa čovek – mašina; organizaciju unutrašnjih tokova; organizaciju režima rada radnika, odnosno mašina, organizaciju kontrole; zatim organizaciju pojedinih službi unutar kojih se odvijaju ove proizvodne aktivnosti; organizazaciju dispečerske službe; organizaciju službe evidencije, organizaciju unutrašnjeg transporta; organizaciju službe alata; organizaciju priručnih skladišta; organizaciju službe kontrole.

2. ZADATAK ORGANIZACIJE PROIZVODNJE

Osnovi zadatak organizacije proizvodnje je da međusobno usklađuje elemente

proizvodnje kako bi se sa što manjim učešćem faktora postigao što veći učinak u proizvodnji. Usklađivanje elemenata proizodnje treba činiti u skladu sa naučnim saznanjima i metodom rada. Glavna metoda pri organizovanju proizvodnog procesa svodi se na optimalnost i racionalnost postupaka proizvodnje. Metod uspešne organizacije optimalne proizovdnje zasniva se na sledećim principima:

1. **princip planiranja** proizvodnje determiniše učinak, kvalitet i vreme za datu

proizvodnju

2. **princip primene proizvodnje**. Priprema proizvodnje je neophodna da bi se

realizovao proizovdni program.

Tehnička priprema proizvodnje podrazumeva skup aktivnosti tehničko-tehnološkog i

organizacionog karaktera čiji je osnovni cilj da se izvrši takva priprema proizvodnje, da se na osnovu nje može realizovati proizvodnja sa određenim tehničkim i ekeonomskim rezultatima.

Razvojna priprema predstavlja najniži nivo hijerarhije planiranja tehnološkog

razvoja na nivou razvojne organizacije. Ovaj nivo odlučivanja zasniva se na određenoj politici i usvojenoj strategiji tehnološkog razvoja preduzeća.

Operativna priprema po novom konceptu organizacije proizvodnje pripada

pogonima proizvodnje. Ona ima zadatak da planirani proizvodni program obezbedi potrebne koncepte, materijal, alat i dokumentaciju. Operativna priprema proizvodnje treba da omogući da ograničenja, po mogućnosti smanji i poveća proizvodne mogućnosti proizvodnog sistema.

Radionička priprema proizvodnje, po novom konceptu operativne pripreme,

predstavlja upravljanje proizvodnje na jednom mestu. Cilj ovakvog organizovanja proizvodnje je da upravljanje proizvodnjom približi radnom mestu. Na taj način se bolje realizuje plan proizvodnje. Postavljanjem radioničke pripreme omogućeno je efikasno lansiranje poslova u proizvodnji do radnih mesta.

3.□□□□□□ princip standardizacije. Standardizacija i tipizacija proizvoda je od velikog

značaja za uspešno funkcionisanje svih grana privrede. Zbog toga su standardima obuhvaćeni svi proizvodi počev od mašina, uređaja, alata, materijala, naprava, opreme, radnih mesta i opreme. Naši standardi nose oznaku JUS, nemački DIN, ruski GOST, a internacionalni ISO. Reč standardizacija označava tipski uzorak što ukazuje da je tipizacija usko povezana sa standardizacijom. Na osnovu standarda ostvaruje se racionalna proizvodnja, bolja organizacija rada, brža izrada proizvoda, lakša i brža kontrola kvaliteta proizvoda i obrada podataka po svim nivoima proizvodnje i dr.

4.□□□□□□ princip otklanjanja praznih hodova. Za optimalno upravljanje i funkcionisanje

procesa proizvodnje, potrebno je ukloniti i eleminisati prazne hodove. Proces proizvodnje treba organizovati tako da se on izvodi u jednom smeru i po najkraćem putu. Putevi toka materijala mogubiti pravi, kružni ili eliptični. Pri formiranju tokova materijala, poluproizvoda i gotovih proizvoda mora se voditi računa da nedođe do uskih grla u procesu proizvodnje.